

Roman Wróblewski

Dlaczego i po co utworzono oraz czym jest Nadgoplański Park Tysiąclecia

---

Studia Lednickie 4, 11-21

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

I. REFERATY Z KONFERENCJI PT. „PARKI KRAJOBRAZOWE — NADGOPLAŃSKI I LEDNICKI — STRATEGIA OCHRONY ICH ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH”

ROMAN WRÓBLEWSKI
Nadgoplański Park Tysiąclecia
Kruszwica

DLACZEGO I PO CO UTWORZONO ORAZ CZYM JEST NADGOPLAŃSKI PARK TYSIĄCLECIA

Nie ma chyba w Polsce dziecka, które nie słyszałoby o Kruszwicy. Jednak dla większości, nie tylko dzieci ale i dorosłych, Kruszwica kojarzy się z pierwszą legendarną stolicą Polan. Każdy prawie zna legendy związane z Popielem i Mysią Wieżą, dawna Kruszwica to dobry Piast Kołodziej z gościnną Rzepichą i ich syn Ziemowit. Mało jednak osób wie, że Kruszwica i jej okolice wraz z przepięknym jeziorem Gopło to od 1967 roku Nadgoplański Park Tysiąclecia.

Idea utworzenia Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia, jako żywego pomnika, nurtowała światłe umysły od szeregu lat. Jednak dopiero po zakończeniu drugiej wojny światowej zaczęła ona przybierać realne kształty. Brak miejsca nie pozwala na szersze omówienie tego tematu więc wymienię tylko kilka nazwisk inicjatorów jego utworzenia. Głównym motorem był inż. Kazimierz Szulistański — Wojewódzki Konserwator Przyrody w Bydgoszczy, którego swymi autorytetami wspierali prof. Jerzy Remer, prof. Jan Walas i prof. Józef Mikulski.

Powojenną historię przedstawiam również w wielkim skrócie. Pierwszym dokumentem, mówiącym o ochronie terenów nadgoplańskich, do którego udało się dotrzeć jest Zarządzenie Wojewody Pomorskiego Pana Wojciecha Wojewody z 22 października 1947 roku, w którym lasy nad jeziorem Gopło uznano za lasy ochronne. W protokole z Konferencji, która odbyła się w dniu 31 maja 1951 roku w Powiatowej Radzie Narodowej w Inowrocławiu, znajduje się wystąpienie inż. Kazimierza Szulistańskiego, w którym po raz pierwszy spotykamy określenie Nadgoplański Park Tysiąclecia. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy na swym posiedzeniu w dniu 9 kwietnia 1960 roku podjęło Uchwałę nr 12/60 o powstaniu Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia, którą na sesji wyjazdowej Wojewódzka Rada Narodowa przyjęła i zatwierdziła. Odbyło się to 5 czerwca 1960 roku w Kruszwicy. Uchwała ta brzmiała: W związku z inauguracją obchodów milenijnych tworzy się Nadgoplański Park Tysiąclecia jako żywy pomnik 1000-lecia Państwa Polskiego. Kolejnym dokumentem

sankcjonującym Nadgoplański Park, a jednocześnie określającym cele, granice, zakazy i nakazy w nim obowiązujące, jest Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 15 września 1967 roku w sprawie uznania za Rezerwat Przyrody Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia. Jednak dopiero po 23 latach tereny te doczekały się Zarządcy. Dzięki inicjatywie mgr inż. Marka Wilcza — Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Bydgoszczy, utworzono w Tucholskim Parku Krajobrazowym stanowisko głównego specjalisty do spraw Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia. Już w styczniu 1991 roku odbyło się w siedzibie Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia spotkanie dotyczące powołania Rady Społeczno-Naukowej, którą w dniu 1 czerwca 1991 roku, działając w porozumieniu powołali Wojewodowie Bydgoski, Koniński i Włocławski. Przewodniczącym Rady został prof. Jan Bednorz. Następnym etapem to działania zmierzające do usamodzielnienia. Nie było to wbrew pozorom wcale takie proste. Po długich uzgodnieniach przede wszystkim prawnych Wojewoda Bydgoski swym Rozporządzeniem nr 252/92 z dnia 10 grudnia 1992 roku utworzył park krajobrazowy pod nazwą Nadgoplański Park Tysiąclecia.

Rejon Gopia jest kolebką Państwa Polskiego. To w tym rejonie, jak podają źródła legendarne, piastowscy twórcy Państwa Polskiego tworzyli dalekosiężne plany państwowo-twórcze. Tereny te były w tym okresie naturalnym łącznikiem między nadbałtycką północą a śródziemnomorskim południem i stanowiły dogodną drogę wymiany dóbr kulturowych i surowców. Przez **Mare Polonorum** prowadził słynny w starożytności szlak bursztynowy a później solny. **Mare Polonorum** to właśnie nasze Gopło — nazwane tak przez Jana Długosza ze względu na jego ważność. Dla twórców Parku cele historyczne były bardzo ważne. Ich ideałem miało być stworzenie pewnego rodzaju muzeum na wolnym powietrzu, w którym można by pokazywać istniejące zabytki stałe i ruchome w kulturalnym i estetycznym otoczeniu. W tym swoistym muzeum społeczeństwo, a przede wszystkim młodzież, miałyby uczyć się zrozumienia wartości historycznych i kulturalnych czerpiąc z nich wartości twórcze. Obecnie nasze działania idą również w kierunku tworzenia muzeum. Jednak nie typowe muzeum historyczne, w którym można się będzie zapoznać z rozwojem Kujaw i ich rolą w tworzeniu się Państwa Polskiego z materiałów archeologicznych i historycznych, lecz Muzeum Historyczno-Przyrodnicze, nie muzeum z którego zapamięta się szereg gablot i filcowe laczki, lecz muzeum, w którym będzie tętniło życie.

Prowadzone przez dr Wojciecha Dzeduszyckiego badania archeologiczne wykazały, iż pierwsze grupy ludzi przybywały na te tereny około 13 tysięcy lat temu. Byli to łowcy reniferów. Na ich obozowiska natrafiano na półwyspie Ameryka. Około 8 tysięcy lat przed naszą erą tereny te nawiedzane były przez wędrowną grupę ludności trudniącej się łowiectwem, rybactwem i zbieractwem. Ślady po nich znaleziono w rejonach Ameryki, Rusinowa, Gocanowa i Popowa. Rolnicy zaczęli się osiedlać na terenie dzisiejszego Gocanowa, Rusinowa, Tarnówka, Łągiewnik, Polanowic i Złotowa w połowie okresu atlantyckiego, czyli jakieś 6,5 tysiąca lat temu. Większe skupiska ludności — bardziej trwałe osady powstały w 8 wieku p.n. erą. Były to osady w Kruszwicy, Lachmirowicach, Ostrowie, Gocanowie i Mielnicy, zaś około 2.650 lat temu na terenie Ostrowa Rzepowskiego powstał gród wraz z siecią otaczających go osad. Co tych naszych przodków ciągnęło? Co ich zatrzymało? Wpierw puszcze pełne zwierzyny, jezioro z różnorodnością ryb oraz niezliczone ilości runa leśnego. Następnym etapem to rol-

nictwo związane z urodzajną grubą warstwą czarnoziemiu. Położenie osad pod Gopłem to bardzo praktyczne rozwiązanie transportu i łączności pomiędzy osadami, czy też innymi regionami.

Coraz intensywniejsza gospodarka rolna pociągała za sobą radykalną zmianę szaty roślinnej. Lasy zamieniono na pola uprawne i to do prawie ostatecznego ich wyniszczenia. Tylko tu i ówdzie zachowały się na podłożu wilgotnym, nie nadające się w zasadzie pod uprawę grunty z resztkami drzew, czy też drobne skupienie lasów. Obszar dawnych puszczy i lasów stał się obszarem bezleśnym, prawie że stepowym. Stąd też zrozumiałe się stało nasze twarde stanowisko dotyczące likwidacji nawet małych fragmentów leśnych. Mamy nadzieję, że restytucja zadrzewień na Kujawach, zadrzewień mądrych, prowadzonych na podstawach naukowych, przyczynić się będzie do zatrzymania procesu stepowania. Są jeszcze nad jeziorem Gopło, nad jego brzegami, przepiękne lasy nadbrzeżne w stanie prawie naturalnym z bujną roślinnością w podszyciu. Osobliwością pod względem przyrodniczym jest cypel półwyspu Potrzymiech, jeszcze trudno dostępny i z tego powodu dość dobrze zachowany. Jest on również miejscem lęgowym rzadkich gatunków ptactwa błotnego, wodnego i śpiewającego, które z dalekich nieraz stron ciągnie na rozległy teren Gopła i okolic, aby tutaj się zagnieździć. Unikatowa roślinność, stare torfowiska itp. są również kopalnią mogącą dać wiele materiału do badań. Uchronienie tych skarbów pozwala na prowadzenie prac przedstawicielom szeregu dyscyplin nauki, między innymi w zakresie ornitologii, socjologii roślin, archeologii, ekologii, gospodarki wodnej, hydrobiologii, rybactwa, ochrony przyrody, etnografii i szeregu innych.

Ważną dziedziną działania służb parku jest kształcenie, a raczej wychowywanie młodego pokolenia w duchu odczucia piękna, zrozumienia i pokochania przyrody, do poszanowania naszych państwowych korzeni, które Piastowie zapuścili tu nad Gopłem, na naszej kujawskiej ziemi.

W 1993 r. w ramach działalności dydaktycznej pracownicy Nadgoplańskiego Parku zorganizowali:

- spotkania w salce dydaktycznej w siedzibie Zarządu, w których uczestniczyło 510 uczniów,
- spotkania w szkołach położonych nad Gopłem, w których wzięło udział 1.200 uczniów,
- jednodniowe spotkania z przyrodą w terenie i tą formą objęto około 500 uczniów,
- pobyty 3 i 7 dniowe w strażnicy Rysiówka dla 304 uczestników.

W celu lepszego poznania ziemi nadgoplańskiej Zarząd NPT wydaje magazyn ekologiczny Wiadomości znad Gopła, można się zapoznać z 45 minutowym filmem Ptaki NPT oraz zakupić książkę pt. Gopło przyroda i człowiek.

Powyższe nasze działania wynikają z faktu, iż stosunek człowieka do przyrody był od najdawniejszych czasów odbiciem świadomości społecznej. Przyroda to dziedzina rzeczywistych i możliwych wpływów techniki ludzkiej. To człowiek musi myśleć o jutrze, które powstaje już dzisiaj. Musi planować przyszłość wyobraźną i przewidywać tak pozytywne, jak i negatywne skutki swoich poczynań, a nie działać na zasadzie jakoś to będzie. W ostatecznym rachunku chodzi przecież o to, aby ludzkość nie zażyła się sama. Ochrona przyrody stała się więc nakazem, który musi wyjść od człowieka

i przez niego być realizowany. Prawdy te najlepiej trafiają do dzieci, to one kiedyś nas zastąpią i miejmy nadzieję, że zaprzestaną destruktywnego działania w przyrodzie. Do naszych zadań należy również opiniowanie planów przestrzennego zagospodarowania gmin. Na tym odcinku nie zawsze spotykamy się ze zrozumieniem drugiej strony. Samorządy chciałyby od razu i prawie wszędzie mieć swobodę działania. Stąd też nasze wymysły i ograniczenia w pierwszej kolejności budzą uprzedzenia. Potrzeba dużo cierpliwości i wyjaśnień, aby przede wszystkim działacze samorządowi i radni zrozumieli istotę i cel naszego, takiego właśnie postępowania. Nasze opinie uzasadniamy na posiedzeniach komisji ochrony środowiska i sesjach rad gminnych tych terenów.

Przy Zarządzie działa Straż Ochrony Parku. Jej działalność polega przede wszystkim na działaniach profilaktycznych, pouczających i dyscyplinujących. Dużo czasu wymaga walka z wypalaniem trzcin. Chyba przyjęty sposób działania jest właściwy, gdyż zjawisko z roku na rok jest mniej groźne. Lata 89 – 91 to rocznie 8 – 10 pożarów trzcin, a na szczęście w bieżącym roku do chwili obecnej pożaru nie notowaliśmy. Teren całego Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia (12.683 ha) podzielono na 3 obwody, do każdego przypisany jest strażnik wraz z zakresem czynności i obowiązków. Ponadto przeprowadzane są wspólnie z Państwową Strażą Rybacką i Policją i Strażą Ochrony Przyrody patrole terenowe. W roku ubiegłym np. na terenie gminy Kruszwica patroli takich było 65, w gminie Jeziora Wielkie 51, w gminie Piotrków Kujawski (woj. włocławskie) 41, a w gminie Skulsk (woj. konińskie) 35. W trakcie kontroli tylko w ubiegłym roku zlikwidowano 7 wontonów, 4 żaki, zdjęto 153 wnyki, zasypiano 12 wilczych dołów, nałożono 26 mandatów i pouczone 57 osób. Z roku na rok nasila się ruch turystyczny na terenach Nadgoplańskiego Parku. Wyznaczono trzy miejsca, w których można rozbijać namioty i są to Topoliki w Rzepowie, Złotowo koło promu i Połajewo. Każdy pragnie rozbić swój namiot w terenie dziewiczym. Jednak choć Gopło jest dla ludzi, jak mówi nasz Przewodniczący Rady Społeczno-Naukowej prof. Jan Bednorz, musimy tych ludzi kierować tak, aby mieli gdzie rozbijać namioty i w przyszłości. Gdy nie skutkuje perswazja i wyjaśnienia w przypadkach obozowisk w miejscach nie dozwolonych musimy karać mandatami. Również temat wędkarzy jest cały czas odgrzewany. Od początku istnienia Parku, a więc od 1967r. istnieje grupa osób, która pragnie wędkować na całym Goplu. Nie docierają do nich żadne argumenty. Pisali i piszą do różnych instytucji. Jednak po wyraźnym oznakowaniu od strony wody co gdzie wolno, coraz rzadziej dochodzi do snięć.

Tyle o jez. Goplu powiedziałem, lecz nie umiejscowiłem go w terenie. Jezioro to położone jest na Wysoczyźnie Kujawskiej w dorzeczu Noteci Wschodniej, w tzw. rynnie Goplańskiej, przebiegającej w kierunku zbliżonym do południowego. Jest to największe jezioro Kujaw, na liście krajowej znajduje się na miejscu dziewiątym (złosiwi twierdzą że na jedenastym). Powierzchnia zwierciadła wody wynosi około 2.167 ha. Około, gdyż zależna jest ona od poziomu wody w jeziorze. Powierzchnia wysp to 25,5 ha. Długość z południa do Przewozu wynosi do 25 km. Linia brzegowa nisz jezióra ma długość 87,5 km, a wysp 4 km. Średnia głębokość jeziora 3,6 m, choć na toni w Zatoce Łuszczewskiej sięga ona 16,6 m. Szerokość Gopla od 2.000 m do 2.500 m na Szerzawach. Całkowita pojemność nisz jezióra sięga 78,5 tys. m³. Zlewnia jez. Gopło to około 650 km² od ujścia Noteci do Kanału Bachorza i zlewni Noteci wpadającej do tego jeziora, czyli następane 455 km².

Z przeprowadzonych przez W.IO.Ś. w Bydgoszczy badań wynika, że już od 1967r. stan czystości jeziora jest zły, a wody mają charakter pozaklasowy. Notowane są w niej ślady siarkowodoru, podwyższone są wartości wskaźnika zanieczyszczeń organicznych, a także związków azotu i fosforu. Ponadto wody jeziora mają nieciekawą warunki sanitarne. Woda jest mętna z dużą ilością zawieszin, dno w przeważającej części muliste, a duża ilość występującej roślinności świadczy o żyzności wody. Czyli stwierdza się postępującą eutrofizacją tego zbiornika wodnego. Do takiego stanu doprowadziły jez. Gopło ścieki z 29 zlokalizowanych źródeł zanieczyszczeń między innymi z Kruszwicy, Radziejowa, Dobrego, Piotrkowa Kujawskiego, Skulska i Strzelna. Do Gopla, oprócz ścieków z zakładów przemysłu rolno-spożywczego i komunalnych dostają się również resztki nawozów i środków chemicznych stosowanych w rolnictwie. Na obszarze zlewni pracuje 24 oczyszczalnie ścieków, a tym miejska biologiczno-mechaniczna w Kruszwicy o wydajności 10m³/dobę. Przeprowadzane systematycznie badania wykazują niekiedy 4 – 5 krotne przekroczenie dopuszczalnych stężeń w odprowadzanych ściekach. Bardzo pilne, a wręcz palące, staje się wyłączenie wszystkich ścieków przemysłowych i komunalnych. Po ich odcięciu, można przystąpić do oczyszczania jeziora w rejonie Kruszwicy poprzez napowietrzania, a następnie bagrowania. Kroki w tym kierunku podjął Zarząd Miasta i Gminy w Kruszwicy z nadzieją, że w niedalekiej przyszłości przybywający tutaj turyści nie tylko zwiedzą romańską Kolegiatę i Mysią Wieżę, ale będą mogli odbywać wędrowki wzdłuż czystego Gopla. A Gopło właśnie zdefiniować należy jako dziedzictwo kulturowe i naturalne o niepowtarzalnych wartościach. Wartościach, które znalazły trwałe miejsce w tradycji i historii narodu polskiego. Wg źródła z IX w. zwanego Geografem Bawarskim tu nad Gopłem była siedziba plemienia Goplan. Mity, legendy i przypowieści znad Gopla to elementy tradycji, wykorzystywane wielokrotnie w literaturze. Początki państwa polskiego i tajemnica pochodzenia narodu polskiego fascynowały wielu znakomitych pisarzy. Kruszwica i Gopło były jednymi z największych motywów romantyzmu polskiego, kiedy Gopło zwano słowiańską wodą pamięci, a pamięć o przeszłości stanowiła istotę przetrwania. Władysław Sperczyński w swojej książce, pt. *Gopło i Kruszwica* pisał — „Tu nad Gopłem powinien każdy uświadomić sobie, że stoi na ziemi poświęconej historii i owianej mitem, że stąd wzięły się początek narodu polskiego”.

Myślę, że odpowiedzi na pytanie dlaczego powstał i funkcjonuje Nadgoplański Park Tysiąclecia, w formie bardzo skróconej udało się udzielić. Jeszcze tylko krótko o celu istnienia Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia?

W Zarządzeniu z dnia 15 września 1967 r. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego określił w sposób jednoznaczny, że rezerwat przyrody pod nazwą Nadgoplański Park Tysiąclecia tworzy się w celu:

— zachowania ze względu na naukowych i dydaktycznych licznych miejsc lęgowych ptactwa wodnego, błotnego i lądowego oraz ochrony ptaków przelotnych.

— zabezpieczenia wartości historycznych tego regionu związanych z początkami Państwa Polskiego.

— ochrony naturalnych właściwości środowiska przyrodniczego i swoistych cech krajobrazu.

Natomiast Wojewoda Bydgoski w Rozporządzeniu Nr 252/92 z 10 grudnia 1992r. uznaje ponadto za zgodną objęcia ochrony ciekawą florę, która obfituje w interesującą

roślinność, zwłaszcza wapnio i sionolubną. Wojewoda Bydgoski stawia przed Zarządzeniem Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia zadania polegające na podejmowaniu nowych badań naukowych, a następnie ich koordynacji. Na tej podstawie Wojewoda zaleca opracowanie szczegółowego planu ochrony, który w swym założeniu będzie dotyczył również zagospodarowania turystycznego oraz rekreacyjno-wypoczynkowego rezerwatu i parku.

I odpowiedź na ostatnie pytania postawione w tytule tego wystąpienia: co to jest Nadgoplański Park Tysiąclecia? Często z tym pytaniem zwracają się do nas uczniowie i ich nauczyciele, turyści i radni. Również my często na zakończenie zielonych spotkań i w różnego typu konkursach stawiamy takie pytanie. Moim zdaniem pełna odpowiedź powinna być taka:

Nadgoplański Park Tysiąclecia to rezerwat przyrody, obejmujący obszar gruntów, lasów, bagien i nieużytków oraz jezioro Gopło, położonych w województwie bydgoskim (gmina Kruszwica i Jeziora Wielkie), w gminie Skulsk woj. Konin oraz w gminie Piotrków Kujawski w woj. Włocławek, o łącznej powierzchni 12.683.76 ha. Ochroną rezerwatową objęto 2.313.76 ha i w skład tego rezerwatu wchodzi: jezioro Gopło wraz z wyspami o pow. 2.167.63 ha, bagna i nieużytki Bachorzy o powierzchni 80 ha oraz lasy o powierzchni 66.13 ha. Pozostałe 10.370 ha uznane zostało jako obszar ochrony krajobrazowej. Ponadto na terenie tego rezerwatu wyróżnia się następujące obszary o szczególnym znaczeniu:

1. Trzciny Giżewskie — to pas trzcin na przestrzeni 3.600 m. i powierzchni 53 ha.
2. Zatoka Sucha z wyspą Sucha Góra oraz staw Unin z trzcinami o powierzchni 58 ha.
3. Kąty Kickowskie — to 4.200 m pas trzcin o powierzchni 47 ha wraz z przyległym Stawem Tarnowczyńskim.
4. Bąbule — to trzciny o powierzchni 52 ha na północnym szczycie półwyspu Potrzymiech wraz z wyspą Mała Bąbula.
5. Zatoka Biała Osoba — to 26 ha trzcin na zachodnim brzegu Potrzymiecha od Babuli Małej do toni Skrzynna Duża.
6. Bachorze to 80 ha bagien potorfowiskowych, moczary i nieużytki położone w południowo-zachodniej części Potrzymiecha.
7. Potrzymionek — obejmuje pas trzcin i szuwarów o powierzchni 81 ha w południowej części Zatoki Pięciu Wysp oraz wyspa Potrzymionek wraz z otaczającym ją pasem trzcin o łącznej powierzchni 24 ha.

Wszystkie te obszary zaznaczone są w załączonym szkicu, określającym jednocześnie ich geograficzne i administracyjne położenie. Aby odpowiedź była pełna należy jeszcze tylko dodać, że od 10 XII 92 r. część położona w woj. bydgoskim jest jednocześnie Parkiem Krajobrazowym o takiej samej nazwie, czyli: Nadgoplański Park Tysiąclecia

Na zakończenie wnioski, które wynikają z pracy w terenie, spotkań z ludźmi tu mieszkającymi i przebywającymi oraz dyskusji podczas Konferencji:

— Istnieje pilna potrzeba ustalenia jednolitych, choć nie identycznych dla wszystkich parków krajobrazowych, planów ochrony.

— Uregulowanie rozporządzeniami statusu, praw i obowiązków strażników parków krajobrazowych.

— Możliwość regulowania szkód wyrządzanych przez zwierzyną (poza łowną) w uprawach polowych. Dotyczy to w przypadku NPT przede wszystkim gęsi i żurawii.

- Wprowadzenie zakazu połowu ryb agregatami na terenie całej Polski.
- Jednoznaczne określenie działań pracowników parku dotyczące zanieczyszczeń środowiska. (przyjazd ekip PIOŚ z Bydgoszczy celem pobrania prób wody po kilku godzinach, czy dniach to tylko zbyteczna formalność).

Nasz adres:
88 – 150 Kruszwica
ul. Wodna 9, tel.415

ROZPORZĄDZENIE Nr 256/92
WOJEWODY BYDGOSKIEGO
z dnia 10 grudnia 1992r.

w sprawie utworzenia parku krajobrazowego pod nazwą Nadgoplański Park Tysiąclecia

Na podstawie art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 16 października 1991r. o ochronie przyrody (Dz. U Nr 114, poz. 492), art. 14 ustawy z dnia 5 stycznia 1991r. prawo budżetowe (Dz. U. Nr 4, poz. 18) oraz Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 września 1967r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody obszar gruntów, lasów, bagien i nieużytków oraz jeziora Gopło.

zarządzam, co następuje:

§ 1

Tworzy się park krajobrazowy pod nazwą Nadgoplański Park Tysiąclecia zwany w dalszej części rozporządzenia Parkiem jako państwową jednostkę budżetową w celu ochrony środowiska przyrodniczego, swoistych cech krajobrazu oraz wartości historycznych tego regionu związanych z początkami Państwa Polskiego.

§ 2

Położenie, powierzchnia oraz granice

- 1) Park obejmuje w całości lub w części:
  - na obszarze gminy Kruszwica: miasto Kruszwicę oraz wsie: Łagiewniki, Rzepowo, Giżewo, Baranowo, Racice, Lachmirowice, Grodztwo, Gocanowo, Rusinowo, Janocin, Tarnówko, Kicko, Ostrowo nad Gopłem, Popowo, Złotowo, Mietlica i Ostrówek.
  - na obszarze gminy Jeziora Wielkie, wsie: Siemionki, Włostowo, Kościeszki, Rzeszynek, Rzeszyn, Lubstówek i Krzywe Kolano.
- 2) Powierzchnia Parku wynosi 8.897.96 ha, w tym:
  - w mieście i gminie Kruszwica 6.677.16 ha,
  - w gminie Jeziora Wielkie 2.220.80 ha.
- 3) Granica Parku przebiega następująco: od Mysiej Wieży w Kruszwicy granica biegnie w kierunku wschodnim południowym skrajem drogi publicznej Kruszwica — Radziejów, przekracza most drogowy na Goplu i dochodzi do rozwidlenia dróg Bródzki — Gocanowo. W tym punkcie granica skręca w kierunku południowo-wschodnim i biegnie wschodnim skrajem drogi w kierunku miejscowości Gocanowo do punktu, w którym droga ta styka się z północno-zachodnim narożnikiem parku podworskiego w Gocanowie. Od tego punktu granica biegnie północnym, a następnie wschodnim i południowym skrajem tego parku do punktu, w którym południowo-zachodni narożnik parku styka się z drogą z Gocanowa w kierunku miejscowości Rusinowo. W tym punkcie granica skręca w kierunku południowym i biegnie wschodnim skrajem tej drogi aż do rozwidlenia dróg Rusinowo — Tarnówko, gdzie skręca w kierunku południowo-wschodnim i biegnie północno-wschodnim skrajem drogi do punktu przecięcia się tej drogi z drogą biegnącą do miejscowości

Kicko. Od tego punktu granica skręca w kierunku południowo-zachodnim i biegnie południowym skrajem drogi do miejscowości Kicko, gdzie skręca w kierunku południowym i biegnie wschodnim skrajem drogi przez miejscowość Orpikowo aż do drogi prowadzącej z miejscowości Złotowo do Brześcia. W tym punkcie granica skręca w kierunku wschodnim i biegnie na odcinku 120 m wzdłuż północnego skraju drogi, po czym skręca w kierunku południowym, a następnie południowo-wschodnim i biegnie wschodnim skrajem drogi do punktu przecięcia się jej z granicą województwa wrocławskiego. Dalej biegnie tą granicą w kierunku zachodnim przez miejscowość Mietlicę do jeziora Gopło. Stąd dalej na zachód i południowy zachód po granicy z województwem konińskim przez miejscowość Ostrówek i Krzywe Kolano do szosy Skulsk-Kruszwica. Następnie granica biegnie w kierunku północnym zachodnim skrajem tej drogi przez miejscowość Krzywe Kolano, Rzeszyn, Rzeszynek, Włostowo, Chrosno, Giżewo, Rzepowo, Łagiewniki do Kruszwicy, gdzie ulicami Poznańską i Zamkową dochodzi do Mysiej Wieży.

§ 3

Na terenie Parku obowiązują zakazy wyszczególnione w Zarządzeniu Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 września 1967r. (M. P. Nr 53, poz. 263).

§ 4

Wykonanie Rozporządzenia zaleca się dyrektorowi Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia wojewódzkiemu konserwatorowi przyrody oraz dyrektorom wydziałów: Ochrony Środowiska, Regionalnej Polityki Gospodarczej, Organizacyjnego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

§ 5

Rozporządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Bydgoskiego.

§ 6

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Bydgoskiego.

DER LANDSCHAFTSPARK „NADGOPLAŃSKI PARK TYSIĄCLECIA” — WARUM UND WOZU DER LANDSCHAFTSPARK „NADGOPLAŃSKI PARK TYSIĄCLECIA” GEGRÜNDET WURDE UND WAS ER IST

Zusammenfassung

Der Landschaftspark "Nadgoplański Park Tysiąclecia" wurde auf dem Gebiet von drei Wojewodschaften: Bydgoszcz, Konin und Włocławek gegründet. Seine Fläche beträgt 12.683 ha. Der Mittelpunkt des Parks ist der Gopło-See mit 2.167 ha Fläche.

Die Gründungsziele des Parks waren und sind:

- Erhalten für wissenschaftliche und didaktische Zwecke zahlreicher Brutstellen des Wasser-, Sumpf- und Landgeflügels und Schutzstellen für Zugvögel,
- Sicherung historischer, mit den Anfängen des polnischen Staates verbundenen Werte dieses Gebietes,
- Schutz der Umwelteigenschaften sowie der einzigartigen Landschaftseigenschaften.

Diese Ziele werden durch die Statustätigkeit des Parks realisiert.

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 29 września 1967 r.

Nr 53

TREŚĆ:

Poz.:

ZARZĄDZENIE	
263 — Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 września 1967 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	507
OBWIESZCZENIA:	
264 — Polskiego Komitetu Normalizacyjnego z dnia 19 września 1967 r. w sprawie ogłoszenia ustanowionych norm branzowych	570
265 — Polskiego Komitetu Normalizacyjnego z dnia 19 września 1967 r. w sprawie ogłoszenia ustanowionych Polskich Norm	574

263

ZARZĄDZENIE MINISTRA LEŚNICTWA I PRZEMYSŁU DRZEWNEGO

z dnia 15 września 1967 r.

w sprawie uznania za rezerwal przyrody.

Na podstawie art. 13 ustawy z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 25, poz. 180) zarządza się, co następuje:

1. Uznaje się za rezerwal przyrody pod nazwą „Nadgopląński Park Tysiąclecia” obszar gruntów, lasów, bagien i nieużytków oraz jezioro Gopło, położonych w powiatach: inowrocławskim, radziejowskim i mogileńskim województwa bydgoskiego oraz w powiecie konińskim województwa poznańskiego, o łącznej powierzchni 12.683,76 ha, w tym obszar objęty ochroną rezerwatową o powierzchni 2.313,76 ha i otaczający go obszar ochrony krajobrazowej o powierzchni 10.370 ha. W skład obszaru ochrony rezerwatowej wchodzi: jezioro Gopło wraz z wyspami o powierzchni 1.267,63 ha, bagna i nieużytki o powierzchni 80,00 ha oraz lasy o powierzchni 66,13 ha, obejmujące oddziały 278 i 279, według oznaczeń przyjętych w planie urządzenia gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Gniewkowo na lata 1959/60—1968/69.

2. Granica obszaru ochrony krajobrazowej przebiega następująco: od Mysiej Wieży w Kruśzwicy granica biegnie w kierunku wschodnim południowym skrajem drogi publicznej Kruśzwica—Radziejów, przekracza most drogowy na Gopło i dochodzi do rozwidlenia dróg Brodzki—Cocanowa. W tym punkcie granica skręca w kierunku południowo-wschodnim i biegnie wschodnim skrajem drogi w kierunku miejscowości Cocanowa do punktu, w którym droga ta łączy się z północno-zachodnim narożnikiem parku podworskiego w Cocanowie. Od tego punktu granica biegnie północnym, a następnie wschodnim i południowym skrajem tego parku do punktu, w którym południowo-zachodni narożnik parku łączy się z drogą biegnącą z Cocanową w kierunku miejscowości Rosinowo. W tym punkcie granica skręca w kierunku południowym i biegnie wschodnim skrajem tej drogi aż do rozwidlenia dróg Kruśzwica—Tarnówek, gdzie skręca w kierunku południowo-wschodnim i biegnie północno-wschodnim skrajem drogi do punktu przecięcia się tej drogi z drogą biegnącą do miejscowości Kieko. Od tego punktu granica skręca w kierunku południowo-zachodnim i biegnie południowym skrajem drogi do miejscowości Kieko, gdzie skręca w kierunku południowym i biegnie wschodnim skrajem drogi przez miejscowość Orpikowo aż do drogi prowadzącej z miejscowości Żółtowo do Brzeźcia. W tym punkcie granica skręca w kierunku wschodnim i biegnie na odcinku 120 m wzdłuż północnego skraju drogi, po czym skręca w kierunku południowym, a następnie południowo-wschodnim i biegnie wschodnim skrajem drogi do punktu przecięcia się jej z granicą powiatów radziejowskiego i inowrocławskiego. Od tego punktu granica biegnie w kierunku południowym na odcinku 600 m wschodnim skrajem drogi gruntowej, a następnie skręca w kierunku południowo-zachodnim i biegnie na odcinku 1.200 m południowym skrajem drogi prowadzącej do miejscowości Polajewek, po czym skręca w kierunku południowo-wschodnim, a następnie południowym i biegnie wschodnim skrajem drogi przez miejscowości Byszewo, Polajewo Stare i Polajewo Nowe, gdzie skręca w kierunku południowo-zachodnim i biegnie na odcinku 1.000 m wzdłuż południowo-wschodniego skraju drogi prowadzącej do miejscowości Przewóz. Od tego punktu granica biegnie wzdłuż prostopadłej linii do tej drogi w kierunku południowo-wschodnim przez grunty orne, aż do zachodniego skraju zabudowań miejscowości Rzepiska i dalej w kierunku południowo-zachodnim wschodnim skrajem drogi prowadzącej przez miejscowość Przewóz do szosy Skulsk—Przewóz. Następnie granica biegnie w kierunku zachodnim południowym skrajem tej szosy, wzdłuż mostu na rzecze Noteci i dochodzi do skrzyżowania z drogą wiodącą do miejscowości Mielnica Duża, gdzie skręca w kierunku północnym i biegnie zachodnim skrajem drogi przechodzącej przez miejscowość Mielnica Duża aż do rozgałęzienia dróg, położonego w tej miejscowości. Od tego punktu granica skręca i biegnie w kierunku zachodnim południowym skrajem drogi aż do punktu przecięcia się jej z drogą Skulsk—Caliżewo. W tym punkcie granica skręca i biegnie na odcinku 1.100 m w kierunku południowo-zachodnim wzdłuż południowo-wschodniego skraju drogi wiodącej do miejscowości Skulsk. Następnie granica skręca w kierunku północnym i biegnie przez grunty orne wzdłuż linii łączącej dwa wiatrak, przecina drogę Skulsk—Włodzimiera i dochodzi do szosy Skulsk—Konin. Od tego punktu granica biegnie w kierunku południowym wschodnim skrajem tej szosy, przez miejscowości Starostwo i Lisowo do punktu przecięcia się szosy z drogą polną wiodącą w kierunku miejscowości Czartłowo, gdzie skręca i biegnie wschodnim skrajem wymienionej drogi polnej w kierunku południowo-zachodnim, a następnie północno-zachodnim do punktu przecięcia się tej drogi z drogą prowadzącą do miejscowości Czartłowo. Od tego skrzyżowania granica skręca i biegnie w kierunku północnym zachodnim skrajem drogi biegnącej przez miejscowości Czartłowo i Skulska Wieś do

niowym, a następnie południowo-wschodnim i biegnie wschodnim skrajem drogi do punktu przecięcia się jej z granicą powiatów radziejowskiego i inowrocławskiego. Od tego punktu granica biegnie w kierunku południowym na odcinku 600 m wschodnim skrajem drogi gruntowej, a następnie skręca w kierunku południowo-zachodnim i biegnie na odcinku 1.200 m południowym skrajem drogi prowadzącej do miejscowości Polajewek, po czym skręca w kierunku południowo-wschodnim, a następnie południowym i biegnie wschodnim skrajem drogi przez miejscowości Byszewo, Polajewo Stare i Polajewo Nowe, gdzie skręca w kierunku południowo-zachodnim i biegnie na odcinku 1.000 m wzdłuż południowo-wschodniego skraju drogi prowadzącej do miejscowości Przewóz. Od tego punktu granica biegnie wzdłuż prostopadłej linii do tej drogi w kierunku południowo-wschodnim przez grunty orne, aż do zachodniego skraju zabudowań miejscowości Rzepiska i dalej w kierunku południowo-zachodnim wschodnim skrajem drogi prowadzącej przez miejscowość Przewóz do szosy Skulsk—Przewóz. Następnie granica biegnie w kierunku zachodnim południowym skrajem tej szosy, wzdłuż mostu na rzecze Noteci i dochodzi do skrzyżowania z drogą wiodącą do miejscowości Mielnica Duża, gdzie skręca w kierunku północnym i biegnie zachodnim skrajem drogi przechodzącej przez miejscowość Mielnica Duża aż do rozgałęzienia dróg, położonego w tej miejscowości. Od tego punktu granica skręca i biegnie w kierunku zachodnim południowym skrajem drogi aż do punktu przecięcia się jej z drogą Skulsk—Caliżewo. W tym punkcie granica skręca i biegnie na odcinku 1.100 m w kierunku południowo-zachodnim wzdłuż południowo-wschodniego skraju drogi wiodącej do miejscowości Skulsk. Następnie granica skręca w kierunku północnym i biegnie przez grunty orne wzdłuż linii łączącej dwa wiatrak, przecina drogę Skulsk—Włodzimiera i dochodzi do szosy Skulsk—Konin. Od tego punktu granica biegnie w kierunku południowym wschodnim skrajem tej szosy, przez miejscowości Starostwo i Lisowo do punktu przecięcia się szosy z drogą polną wiodącą w kierunku miejscowości Czartłowo, gdzie skręca i biegnie wschodnim skrajem wymienionej drogi polnej w kierunku południowo-zachodnim, a następnie północno-zachodnim do punktu przecięcia się tej drogi z drogą prowadzącą do miejscowości Czartłowo. Od tego skrzyżowania granica skręca i biegnie w kierunku północnym zachodnim skrajem drogi biegnącej przez miejscowości Czartłowo i Skulska Wieś do

ementarza w Skulsku, przecina granicę województw poznańskiego i bydgoskiego i biegnie zachodnim skrajem drogi wiodącej przez miejscowości Krzywe Kelano, Rzeszyn, Rzeszynek, Włostowo, Chrosno, Gizewo, Rzepowo, Łągowieki do Kruszwicy, gdzie ulicami Poznańską i Zankową dochodzi do Mysiej Wiezy.

3. Granice obszarów objętych ochroną rezerwatową oraz obszarów ochrony krajobrazowej, zostały oznaczone na gruncie i na mapie rezerwatu w skali 1:30.000, stanowiącej załącznik do odpowiedniej pozycji rejestru tworów przyrody poddanych pod ochronę.

4. Rezerwat tworzy się w celu:

- zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych licznych miejsc łęgowych płacwa wodnego, błotnego i lądowego oraz ochrony ptaków przelotnych,
- zabezpieczenia wartości historycznych tego rejonu związanych z początkami Państwa Polskiego,
- ochrony naturalnych właściwości środowiska przyrodniczego i swoitych cech krajobrazu.

5. Na obszarze objętych ochroną rezerwatową wyróżnia się następujące obszary o szczególnym znaczeniu:

- 1) „Trzciny Gizewskie” (oznaczone na mapie cyfrą I), obejmujący pas trzcin o powierzchni 53 ha na przestrzeni 3.600 m, począwszy od zadzwienia położonego na północno-wschód od miejscowości Rzepowo do południowego cypla zadzwienia położonego na wschód od miejscowości Racice;
- 2) „Zatoka Sucha” (oznaczone na mapie cyfrą II), obejmujący pas trzcin o powierzchni 58 ha, ciągnący się wzdłuż wschodniego brzegu jeziora Gopło na odcinku 2.800 m od południowego skraju półenklawy środkowej do punktu położonego na brzegu jeziora w odległości 500 m na południe od południowego cypla wyspy Sucha Góra; do obszaru „Zatoka Sucha” należy ponadto wyspa Sucha Góra wraz z otaczającym ją pasem trzcin oraz położony w odległości 150 m na zachód od szosy Kruszwica—Górenowo staw Unin wraz z przyległymi bagnami łączącymi się z Zatoką Suchą;
- 3) „Kąty Kickowskie” (oznaczone na mapie cyfrą III), obejmujący pas trzcin o powierzchni 47 ha, ciągnący się wzdłuż brzegu jeziora Gopło na odcinku 4.200 m, począwszy od południowego cypla lasu rusińskiego, i obejmujący brzegi rozwidnionej zatoki wraz z przyległym Stawem Tarnowczyskim położonym w odległości 300 m na północno-zachód od wsi Kicko, połączonym z jeziorem pasem bagien; południową granicę tego obszaru stanowi północny skraj lasu ostrowsko-popowskiego;
- 4) „Bąbule” (oznaczone na mapie cyfrą IV), obejmujący pas trzcin o powierzchni 52 ha, porastających północny cypl półwyspu Potrzymlonek i ciągnących się na odcinku 5.200 m wzdłuż brzegów tego półwyspu od punktu przecięcia się granicy powiatów inowrocławskiego i mogileńskiego ze wschodnim brzegiem zachodniej odnogi jeziora Gopło do punktu leżącego na zachodnim brzegu wschodniej odnogi jeziora Gopło, na wysokości południowego cypla tzw. Popowskich Górów, położonych na południowy zachód od miejscowości Popowo; do obszaru „Bąbule” należy również wyspa Bąbula Mała o powierzchni 0,23 ha wraz z otaczającym ją pasem trzcin, położona we wschodniej odnodze jeziora Gopło na wysokości miejscowości Popowo;
- 5) „Zatoka Biała Osoba” (oznaczone na mapie cyfrą V), obejmujący pas trzcin o powierzchni 26 ha, ciągnący się wzdłuż wschodniego brzegu zachodniej odnogi jeziora Gopło na odcinku długości 2.000 m od punktu położonego na brzegu jeziora Gopło w odległości 150 m na południe od promu w miejscowości Lechmirowice do

punktu załamania linii brzegowej położonego na wysokości wyspy Bąbula Mała;

- 6) „Bachorz” (oznaczone na mapie cyfrą VI), o powierzchni 80 ha, obejmujący bagna potrofowskie, moczary i nieużytki leżące w południowo-zachodniej części półwyspu Potrzymlonek. Granica tego obszaru przebiega następująco: od punktu przecięcia się granicy powiatów inowrocławskiego i mogileńskiego z linią brzegową jeziora Gopło granicą biegnie wzdłuż granicy tych powiatów w kierunku północnym, a następnie północno-wschodnim do punktu położonego na wysokości drogi gruntowej prowadzącej do miejscowości Ostrówek. W tym punkcie granica skręca i biegnie w kierunku wschodnim do rozgałęzienia dróg gruntowych, gdzie skręca i biegnie w kierunku południowym wschodnim skrajem drogi prowadzącej do miejscowości Ostrówek do punktu leżącego w odległości 1.000 m od tej miejscowości. W tym punkcie granica skręca i biegnie w kierunku południowo-zachodnim do brzegu jeziora Gopło, a następnie w tym samym kierunku brzegiem jeziora do punktu przecięcia się z granicą powiatów inowrocławskiego i mogileńskiego;
- 7) „Potrzymlonek” (oznaczone na mapie cyfrą VII), stanowiący południową część zachodniej odnogi jeziora Gopło, obejmujący pas trzcin i szuwarów o powierzchni 81 ha, ciągnący się wzdłuż brzegów tej części jeziora na odcinku długości 6.800 m od punktu leżącego na zachodnim brzegu zachodniej odnogi jeziora Gopło przy dawnej przeprawie promowej we wsi Rzeszynek do punktu przecięcia się granicy powiatów inowrocławskiego i mogileńskiego z linią brzegową jeziora Gopło na południowo-zachodnim cyplu półwyspu Potrzymlonek; do obszaru „Potrzymlonek” należy również wyspa Potrzymlonek o linii brzegowej długości 1.500 m wraz z otaczającym ją pasem trzcin o łącznej powierzchni 24 ha.

6. Na obszarze objętych ochroną rezerwatową zabronione są:

- 1) zanieczyszczenie wody i terenu oraz wzniesienie ognia,
- 2) zmiana warunków wodnych bez pozwolenia wodnoprawnego wydanego przez właściwy do spraw gospodarki wodnej organ prezydium rady narodowej w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem przyrody; zmiana warunków wodnych na obszarze objętych ochroną rezerwatową może nastąpić tylko pod warunkiem, że nie spowoduje ona zasadniczej zmiany w biotopie,
- 3) łowienie ryb na obszarach określonych w ust. 5 pkt 1—4 i 7 sprzętem cichego połowu od 1 lipca do 30 września, z tym że zezwala się na wycinanie setcezek w trzcinowiskach w celu stawiania narzędzi cichego połowu; miejsca wyciągu sprzętu ciągniętego wyznaczy Państwowe Gospodarstwo Rybackie w Kruszwicy w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem przyrody,
- 4) łowienie ryb wędką, z wyjątkiem odcinka jeziora Gopło między miastem Kruszwicą a tak zwaną „Wyspą Startową”, z łodu i łodzi, a w południowej części Gopła na odcinku od tzw. Popowskich Górów do miejscowości Przewóz — wyłącznie z łędu,
- 5) wykaszanie trzcin na obszarach określonych w ust. 5, z tym że:
  - a) na terenie określonym w pkt 1 dopuszcza się koszenie trzcin na odcinku od północnej granicy trzcinowiska do miejscowości Gizewo w formie kulis nie szerszych niż 80 m,
  - b) na terenie określonym w pkt 2 dopuszcza się koszenie trzcin na całym trzcinowisku „Zatoka Sucha”, z wyjątkiem stawu Unin, w formie kulis nie szerszych niż 80 m,
  - c) na terenie określonym w pkt 3 zakaz dotyczy tylko stawu Kicko, gdzie rozmiar koszenia trzcin będzie zależny od potrzeb gospodarki rybackiej,

- 1) PN/C-04562 „Woda do picia, do celów gospodarczych i przemysłowych. Oznaczanie zawartości jonu magnezowego w postaci pirofosforanu”,
- 2) PN/C-04573 „ — Oznaczanie zawartości jonu magnezowego za pomocą zólicieni tytanowej”,
- 3) PN/C-04574 „ — Oznaczanie zawartości jonu magnezowego za pomocą 8-hydroksychinoliny. Metoda miareczkowa”

— zatwierdzone pierwsze dwie jako zalecane, a trzecią jako obowiązującą rozporządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 16 sierpnia 1955 r. w sprawie zatwierdzenia norm państwowych ustalonych przez Polski Komitet Normalizacyjny, dotyczących chemii (Dz. U. Nr 35, poz. 222).

6. Norma wymieniona w § 1 lp. 19 zastępuje normę PN/C-04332 „Analiza techniczna węgla. Oznaczanie zdolności spiekania metodą Rogi”, zatwierdzoną jako obowiązującą rozporządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 20 maja 1954 r. w sprawie zatwierdzenia norm państwowych ustalonych przez Polski Komitet Normalizacyjny w zakresie chemii (Dz. U. Nr 27, poz. 107).

9. Norma wymieniona w § 1 lp. 20 zastępuje normę PN-67/M-80002 „Próba przegłaniania drutu i walcówki”, ustanowioną jako obowiązującą przez Polski Komitet Normalizacyjny dnia 23 maja 1957 r. (Monitor Polski Nr 74, poz. 454).

10. Norma wymieniona w § 1 lp. 21 zastępuje normę PN/P-04633 „Kontrola jakości wyrobów włókienniczych. Tkaniny. Wyznaczanie woskowości”, zatwierdzoną jako zalecaną rozporządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 9 lutego 1954 r. w sprawie zatwierdzenia norm państwowych, ustalonych przez Polski Komitet Normalizacyjny, dotyczących włókiennictwa (Dz. U. Nr 9, poz. 28).

11. Norma wymieniona w § 1 lp. 22 zastępuje normę PN-56/P-04888 „Kontrola jakości wyrobów włókienniczych. Wyroby pończosznice. Wyznaczanie wytrzymałości szwu na rwanie”, zatwierdzoną jako obowiązującą rozporządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 19 grudnia 1956 r. w sprawie zatwierdzenia norm państwowych (Dz. U. Nr 61, poz. 256).

§ 4. Tracą moc następujące Polskie Normy:

1) z dniem ogłoszenia obwieszczenia:

- a) PN-54/C-13051 „Szkló laboratoryjne. Cylindry mierznicze”,

zatwierdzona jako obowiązująca rozporządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 27 czerwca 1955 r. w sprawie zatwierdzenia norm państwowych ustalonych przez Polski Komitet Normalizacyjny, dotyczących chemii (Dz. U. Nr 28, poz. 168),

- b) PN-53/A-74028 *) Przetwory zbożowe. Mąka pszenna „poślednia” typ 1450 z przemięta handlowego,

- c) PN-53/A-74029 * — Mąka pszenna „razowa” typ 2000 z przemięta handlowego,

- d) PN-53/A-74031 * — Mąka pszenna „silkowa” typ 1400 z przemięta handlowego*

— zatwierdzone jako zalecane rozporządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 14 października 1955 r. w sprawie zatwierdzenia norm państwowych, ustalonych przez Polski Komitet Normalizacyjny, dotyczących produktów rolniczo-żywnościowych (Dz. U. Nr 42, poz. 267),

- e) PN-53/G-79036 „Słoje szklane do artykułów spożywczych. Słoje zamykane zakrywkami metalowymi”,

zatwierdzona jako zalecana rozporządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 12 czerwca 1956 r. w sprawie zatwierdzenia norm państwowych (Dz. U. Nr 29, poz. 132),

- f) PN-59/C-80275 „Odczynniki. Siarczan cynkowy uwodniony”,

ustanowiona jako obowiązująca przez Polski Komitet Normalizacyjny dnia 26 stycznia 1959 r. (Monitor Polski Nr 30, poz. 143),

- g) PN-62/B-11126 „Elementy kamienne. Płyty okładzinowe zewnętrzne i wewnętrzne”,

ustanowiona przez Polski Komitet Normalizacyjny dnia 31 grudnia 1962 r. (Monitor Polski z 1963 r. Nr 29, poz. 151),

- h) PN-63/R-64807 „Pasze. Kiszonki”,

ustanowiona przez Polski Komitet Normalizacyjny dnia 23 marca 1963 r. (Monitor Polski Nr 41, poz. 205),

- i) w zakresie skóry obuwowej wierzchniej PN-62/P-22201 „Skóry wyprawione. Klasyfikacja”, ustanowiona przez Polski Komitet Normalizacyjny dnia 29 czerwca 1962 r. (Monitor Polski Nr 61, poz. 294),

2) z dniem 30 września 1967 r.:

- a) PN-58/M-53518 „Manometry przemysłowe. Wskazówki do manometrów i termometrów manometrycznych o tarczach współśrodkowych”,

ustanowiona jako obowiązująca przez Polski Komitet Normalizacyjny dnia 19 czerwca 1958 r. (Monitor Polski Nr 67, poz. 395),

- b) PN-63/R-66600 „Chmiel piwowarski”,

ustanowiona przez Polski Komitet Normalizacyjny dnia 17 grudnia 1963 r. (Monitor Polski z 1964 r. Nr 16, poz. 77),

3) z dniem 31 października 1967 r.:

- a) PN-54/W-98000 „Budowle i umocnienia regulacyjne rzek. Brzegosłony płaskie. Wymagania techniczne”,

- b) PN-54/W-98001 „ — Brzegosłony kryte. Wymagania techniczne”

— zatwierdzone jako obowiązujące rozporządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 27 czerwca 1955 r. w sprawie zatwierdzenia norm państwowych ustalonych przez Polski Komitet Normalizacyjny, dotyczących komunikacji (Dz. U. Nr 28, poz. 166),

4) z dniem 31 grudnia 1967 r.:

- PN-60/P-97006 „Wytwory papiernicze. Podłoże na papier światłoczuły”,

ustanowiona jako obowiązująca przez Polski Komitet Normalizacyjny dnia 2 czerwca 1960 r. (Monitor Polski Nr 72, poz. 334),